

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/91/2023
Identifikačné číslo spisu:	7218200499
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7218200499.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Z.. C. D., narodenej X. H. XXXX, E., R.. K. XXX/X, zastúpenej advokátkou JUDr. Monikou Marjanovič, Košice, Urbánkova 1562/6, proti žalovanému Všeobecná úverová banka a.s., Bratislava, Mlynské Nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenému advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, o zaplatenie 1.398,20 eura s príslušenstvom, vedenom na bývalom Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13C/5/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. novembra 2022 sp. zn. 5Co/177/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 24. novembra 2022 sp. zn. 5Co/177/2021 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 20. septembra 2021 č. k. 13C/5/2018-218 žalobu zamietol a vyslovil, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v plnom rozsahu. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 1.398,20 Eur s odôvodnením, že zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru, ktorú uzatvorila so žalovaným dňa 27.3.2012 je bezúročná a bez poplatkov. Súd vo veci vykonal dokazovanie a zistil skutkový stav, podľa ktorého strany sporu uzatvorili dňa 27.3.2012 zmluvu o poskytnutí spotrebiteľského úveru Flexipôžička č. 002153511260312 (ďalej len zmluva), na základe ktorej žalovaný ako veriteľ poskytol žalobkyni ako dlžníčke úver vo výške 3.000 Eur, ktorý sa zaviazala splácať v 36 mesačných splátkach, vo výške 110,25 Eur (z toho mesačná splátka poistného 2,43 Eur) až do celkovej výšky úveru 4.049,26 Eur. Celkové náklady činili sumu 1.049,26 Eur, výška úrokovej sadzby 17,90 % ročne, RPMN 23,18 %, priemerná RPMN 21,06 %, dátum prvej splátky 18.4.2012 a dátum poslednej splátky (termín konečnej splatnosti) 18.3.2015, lehota splatnosti úveru 36 mesiacov. V deň podpísania zmluvy žalobkyňa podpísala štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere a informáciu finančného sprostredkovateľa k dojednávaniu poisteniu, na základe žiadosti žalobkyne, ktorá požiadala zabezpečiť splácanie úveru z poistenia v prípade smrti, trvalej invalidity, práceneschopnosti, na základe zvoleného druhu poistenia základný balík, ktorý si vybrala v rámci európskeho štandardizovaného informačného formulára pre Flexipôžičku bezúčelovú. Žalobkyňa úver

uhradila v celkovej výške 4.398,20 Eur. Po odčitovaní § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1 až 4 OZ v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, § 53 ods. 1, ods. 5 OZ, § 1 ods. 2, § 2 písm. a), b), g), § 9 ods. 2 písm. j) a písm. k), § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom k 27.3.2012 (ďalej len zákon č. 129/2010 Z. z.) konštatoval, že medzi žalovaným a žalobkyňou vznikol právny vzťah, ktorý je potrebné posudzovať podľa ustanovení o spotrebiteľskom práve, pričom súčasne išlo o poskytnutie spotrebiteľského úveru podľa zákona č. 129/2010 Z. z. Najpodstatnejšou námietkou zo strany žalobkyne bolo posúdenie náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. k) a písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z., či sú dané alebo pre ich absenciu je zmluva bezúročná a bez poplatkov s poukazom na § 11 ods. 1 písm. a) a písm. b) tohto zákona. Vo vzťahu k eurokonformnému výkladu § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn. 3Cdo/146/2011 zo dňa 22.2.2018 (následne aj sp. zn. 3Cdo/56/2018 a 4Cdo/211/2017). V súlade s predmetným rozhodnutím urobil záver, že v zmluvách uzatvorených podľa zákona č. 129/2010 Z. z. nemožno od dodávateľov žiadať, aby v nich uvádzali presný rozpis plánovanej amortizácie dlhu, a teda rozpis splátok po častiach samostatne vo väzbe na istinu, úrok a poplatky. V konečnom dôsledku zmluva má náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. a z toho dôvodu nejde o úver bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. a) tohto zákona.

1.1. Vo vzťahu k námietke nesprávne uvedenej ročnej RPMN a tým nesprávnej celkovej čiastky, ktorú spotrebiteľ musí zaplatiť uviedol, že podľa výpočtu žalobkyne pri mesačnej splátke 110,25 Eur, v ktorej sume bolo zahrnuté mesačné poistné vo výške 2,43 Eur, žalobkyňa bola povinná jednorazovo uhradiť sumu 60 Eur a mesačne ešte uhrádzať poplatok za vedenie úverového účtu vo výške 2,99 Eur, preto po vypočítaní súčnu, počtu a výšky splátok, vrátane poplatku za vedenie účtu a po pripočítaní poplatku za poskytnutie úveru, by mala žalobkyňa zaplatiť sumu 4.136,64 Eur, a nie v zmluve uvedených 4.049,26 Eur, ktorý rozdiel 87,38 Eur predstavuje poistné. Rovnako do výpočtu RPMN bol žalovaný povinný zahrnúť aj sumu splátok poistného, každá splátka 2,43 Eur po dobu trvania zmluvy, pričom pri splátke 110,25 Eur, vrátane poistenia, pri splátkach 36 mesiacov a poplatku za poskytnutie úveru 60 Eur a poplatku za vedenie úverového účtu 2,99 Eur (107,64 Eur celkovo), je RPMN správne vo výške 26,06, a nie v zmluve uvedených 23,18. Uvedené žalobkyňa zistila z výpočtu na portáli www.ekonomika.sme.sk. Súd mal za to, že tieto námietky žalobkyne sú právne irelevantné. Pokiaľ ide o stanovenie RPMN, táto sa v zmysle § 19 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. určuje ako celkový náklad spotrebiteľa spojený so spotrebiteľským úverom s výnimkou poplatkov, ktoré spotrebiteľ musí zaplatiť za nedodržanie akýchkoľvek záväzkov, stanovených v zmluve a iných poplatkov okrem kúpnej ceny, ktorú je spotrebiteľ povinný za kúpu tovaru alebo uskutočnenie služieb bez ohľadu na to, či sa operácia vykoná v hotovosti alebo na úver, zaplatiť. V zmysle § 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z. do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo, aby ho získal za ponúkaných podmienok. Výkladom tohto ustanovenia súd dospel k záveru, že poistné musí byť zahrnuté do RPMN, a teda celkových nákladov spotrebiteľa iba v prípade, ak nejde o dobrovoľnú doplnkovú službu a uzatvorenie poistenia priamo podmieňuje uzatvorenie samotnej zmluvy za určitých podmienok. Z vykonaného dokazovania však jednoznačne vyvodil, že uzatvorenie poistenia nebolo podmienkou uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ale bolo uzatvorené na báze dobrovoľnosti. Žalobkyňa bola o tejto skutočnosti informovaná aj vo formulári Štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere, ktorého prevzatie potvrdila svojim podpisom (č. l. 138). V deň podpísania zmluvy žalobkyňa podpísala informáciu finančného sprostredkovateľa k dojednanému poisteniu na základe žiadosti žalobkyne, ktorá požiadala zabezpečiť splácanie úveru z poistenia v prípade smrti, trvalej invalidity, práceneschopnosti, na základe zvoleného druhu poistenia základný balík, ktorý si žalobkyňa vybrala v rámci európskeho štandardizovaného informačného formulára pre Flexipôžičku bezúčelovú. Z uvedeného vyplynulo, že splátky poistného teda ani nemali byť zahrnuté do RPMN a jeho výška bola v zmluve uvedená správne. Ďalej súd konštatoval, že uvedenie údajov o celkovej čiastke (bez poistného), ktorú musí spotrebiteľ v súvislosti s úverom uhradiť vo výške 1.049,26 Eur, bolo uvedené správne, aj keď s určitou matematickou odchýlkou. Žalobkyňa bola povinná mesačne platiť splátku 110,81 Eur (110,25 - poistné 2,43 + poplatok za vedenie účtu 2,99) t. j. sumu 3.989,16 Eur (110,81 x 36), ku ktorej je potrebné pripočítať poplatok za poskytnutie úveru 60 Eur, ktorý sa platil jednorazovo v deň poskytnutia úveru, t. j. 4.049,16 Eur. Z uvedeného vyplynulo, že výška nákladov predstavuje sumu 1.049,16 Eur. Uvedenie údajov o celkovej čiastke (bez poistného), ktorú musí

spotrebiteľ v súvislosti s úverom uhradiť žalovanému je o 0,10 Eur vyššia, než ktorá vyplýva z matematického výpočtu. Súd prvej inštancie skonštatoval, že táto malá matematická odchýlka spôsobená matematickým zaokrúhľovaním sumy s prihliadnutím na najmenšiu jednotku meny Euro, čo je 1 eurocent, však nezasiahlo žiadnym výrazným spôsobom do práv žalobkyne. Aj napriek drobnému rozdielu ostáva RPMN rovnaká 23,18 %. Bolo by neprimerané a tvrdé pre žalovaného, ak by súd pre takúto nepatrnú odchýlku sankcionoval žalovaného konštatovaním bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy o poskytnutí úveru, uzavrel okresný súd.

1.2. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia súd dospel k záveru, že predmetná zmluva bola uzatvorená platne, obsahuje okrem iného obligatórne náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k) a písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z., a preto súd žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

1.3. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 a § 263 ods. 1 CSP s tým, že žalovanému v zmysle zásady úspechu v spore priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu proti žalobkyni, keď súčasne priestor pre aplikáciu § 257 CSP nevidel.

2. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 24. novembra 2022 sp. zn. 5Co/177/2021 na odvolanie žalobkyne zmenil rozsudok vo výroku I. tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1.398,20 Eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobkyni priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. Vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí uviedol, že predmetom konania je zaplatenie peňažnej čiastky 1.398,20 Eur titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré malo žalobkyni vzniknúť plnením nad rámec istiny úveru poskytnutého na základe zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru, keď žalobkyňa argumentovala bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou spotrebiteľského úveru o.i. v súvislosti s absenciou podstatnej náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z..

2.2. Vyslovil, že súd prvej inštancie správne postupoval, pokiaľ skúmal, či zmluva obsahuje tiež náležitosť v zmysle § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z.. Jeho následný záver o tom, že zmluva túto obligatórnu náležitosť obsahuje, je však nesprávny.

2.3. Ako vyplýva z podaného odvolania, odvolateľka mala za to, že v zmluve o poskytnutí spotrebiteľského úveru nie je správne uvedená hodnota RPMN, pretože pri výške poskytnutého úveru 3.000 Eur, splátke 110,25 Eur vrátane poistenia mesačne, splátkach 36 mesiacov, poplatku za poskytnutie úveru 60 Eur, poplatku za vedenie úverového účtu 2,99 Eur mesačne, je RPMN vo výške 26,06 % a nie v zmluve uvedených 23,18 %. Skonštatoval, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie pri posúdení obsahovej náležitosti predmetnej zmluvy vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa bola povinná mesačne platiť splátku 110,81 Eur, t. j. sumu 3.989,16 Eur (110,71 Eur x 36), ku ktorej bolo potrebné pripočítať poplatok za poskytnutie úveru 60 Eur, ako jednorazový poplatok, t. j. sumu 4.049,16 Eur, a preto výška nákladov predstavuje sumu 1.049,16 Eur, na základe čoho RPMN napriek malej matematickej odchýlke predstavuje dojednanú RPMN vo výške 23,18 %, keď žalovaný aj vo svojom podaní zo dňa 16.7.2019 uviedol všetky vstupné predpoklady pre výpočet RPMN: splátku vo výške 110,71 Eur, počet splátok 36, poplatok za poskytnutie úveru 60 Eur, úver vo výške 3.000 Eur, čím dospel k správne mu záveru o výške RPMN 23,18 % (bod 35. a 36. napadnutého rozsudku).

2.4. Odvolací súd nariadil vo veci odvolacie pojednávanie, na ktorom zopakoval dokazovanie oboznámením zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru zo dňa 27.3.2012, z ktorej mu vyplynulo, že predmetná zmluva bola uzatvorená medzi VÚB a.s. a žalovanou ako dlžníčkou dňa 27.3.2012, v ktorej boli podľa čl. I bod 1. dojednané základné podmienky: bezúčelový druh spotrebného úveru, výška úveru 3.000 Eur, lehota splatnosti 36 mesiacov, druh úrokovej sadzby fixná počas celej lehoty splatnosti úveru, čerpanie úveru 27.3.2012, celkový počet splátok 36, dátum prvej a poslednej anuitnej splátky 18/04/2012, 18/03/2015, výška úrokovej sadzby 17,90 % p.a., mesačná anuitná splátka vrátane poistného 110,25 Eur z toho splátka poistného mesačná 2,43 Eur. Z čl. I bodu 3. tejto zmluvy ďalej vyplynulo, že v zmluve bola dojednaná RPMN vo výške 23,18 % a bola vypočítaná z nasledujúcich údajov: celkové náklady dlžníka 1.049,26 Eur, z toho výška úrokovej sadzby 17,90 p.a., výška mesačného poplatku za vedenie úverového účtu 2,99 Eur, výška poplatku za poskytnutie úveru 60 Eur, výška mesačnej anuitnej splátky 110,25 Eur, celkový počet anuitných splátok 36, výška úveru 3.000 Eur, celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť v súvislosti s poskytnutým úverom 4.049,26 Eur, z toho

výška istiny 3.000 Eur a výška celkových nákladov dlžníka 1.049,26 Eur a napokon priemerná RPMN 21,06 %.

2.5. Po takto zopakovanom dokazovaní odvolací súd skonštatoval skutkový stav, podľa ktorého zmluvné strany predmetnej zmluvy si síce dojednali obligatórnu náležitosť výšky RPMN a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť nákladov, súčasne s uvedením všetkých predpokladov použitých na výpočet tejto RPMN, súčasne však vstupné údaje tak, ako boli medzi zmluvnými stranami dojednané a vyplývajú z článku I bod 3. predmetnej zmluvy, nie sú uvedené správne.

2.5.1. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že za predpokladu, že splátka poistného (2,43 Eur mesačne) predstavovala dobrovoľné poistné (čo tvrdí žalovaný), je odôvodnený záver, že na strane jednej je síce dojednaný správny údaj celkovej čiastky na zaplatenie (4.049,26 Eur s malou matematickou odchýlkou), tiež údaj celkových nákladov, na strane druhej nie je správny údaj výšky mesačnej anuitnej splátky (110,25 Eur), ktorá mala byť správne uvedená vo výške 107,82 Eur.

2.5.2. Za predpokladu, že splátka poistného (2,43 Eur mesačne) nepredstavovala dobrovoľné poistné (čo tvrdí žalobkyňa), je odôvodnený záver, že na strane jednej je síce uvedený správny údaj mesačnej anuitnej splátky (110,25 Eur), na strane druhej nie je správny údaj celkovej čiastky na zaplatenie (4.049,26 Eur, hoci aj s malou odchýlkou), tiež údaj celkových nákladov.

2.5.3. Odvolací súd z uvedeného uzavrel, že bez ohľadu na to, či v prejednávacom prípade poistné stanovené na mesačnú splátku vo výške 2,43 Eur bolo dojednané ako dobrovoľné poistné alebo nie, v každom prípade vstupné údaje pre výpočet RPMN tak, ako bolo vyjadrené v predchádzajúcich odsekoch, sú uvedené nesprávne. Skonštatoval, že pokiaľ žalovaný mal za to, že dojednal so žalobkyňou poistné ako dobrovoľné poistné, pre ktorý prípad platí, že tento poplatok netvorí súčasť výšky celkových nákladov dlžníka, na základe čoho sa tento poplatok následne nezohľadní v celkovej čiastke, ktorú dlžník musí zaplatiť v súvislosti s poskytnutým úverom, uvedené bolo potrebné vyjadriť v úprave vstupného údaj, pokiaľ ide o výšku mesačnej anuitnej splátky na tomu zodpovedajúcu sumu 107,25 Eur, pričom mu nebolo zrejmé, čo bránilo veriteľovi tento správny vstupný údaj pre takýto prípad uviesť a dojednať v rámci tohto údaj použitého na výpočet RPMN 23,18 %. Okrem toho iba okolnosť, že z článku I bodu 1. vyplýva, že mesačná anuitná splátka vrátane poistného, predstavuje sumu 110,25 Eur a z toho mesačná splátka poistného predstavuje 2,43 Eur, nemôže viesť k záveru, že týmto vstupným predpokladom bola výška mesačnej anuitnej splátky 107,82 Eur.

2.6. Odvolací súd skonštatoval, že žalovaný síce uviedol všetky predpoklady použité na výpočet RPMN, ktorá bola dojednaná vo výške 23,18 %, súčasne tieto predpoklady boli uvedené, resp. dojednané v zmluve nesprávne, čo má rovnaký následok, ako keby tento údaj uvedený nebol vôbec, na základe čoho zmluva nespĺňa náležitosť podľa § 9 ods. 1 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z., v dôsledku čoho je úver bezúročný a bezpoplatkový (§ 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 129/2010 Z. z.). V konaní pritom sporným nebolo, že žalobkyňi bol predmetný úver poskytnutý práve vo výške 3.000 Eur a že z predmetného úverového prípadu žalobkyňa reálne zaplatila sumu 4.398,20 Eur (bod 13. napadnutého rozsudku). Rozdiel týchto súm predstavuje práve žalobkyňou požadovanú sumu 1.398,20 Eur ako bezdôvodné obohatenie, ktoré v tomto prípade predstavuje majetkový prospech žalovaného získaný plnením bez právneho dôvodu, ktorý je povinný žalobkyňi vydať podľa § 451 OZ, uzavrel odvolací súd.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Dovolateľ namietal vadu prílišného formalizmu a nepredvídateľnosti, ak odvolací súd v bodoch 21. a 22. odôvodnenia rozsudku poukázal na to, že vstupné údaje pre výpočet RPMN sú nesprávne (v podstate za každých okolností). Trval na tom, že v konaní preukázal správnosť údajov ako aj konkrétny výpočet. Poukázal na skutočnosť, že v základných podmienkach zmluvy je presne uvedená aj výška poistného, aj výška samotnej splátky. Pri výpočte RPMN je potrebné vychádzať z predpokladov, že mesačná splátka je vo výške 110,81 €. Žalobca bol povinný splácať anuitnú splátku vo výške 110,25 €, avšak v uvedenej sume je zahrnutý aj poplatok za dobrovoľné poistenie úveru, o ktorý je pri výpočte RPMN potrebné mesačnú anuitnú splátku ponížiť. Zároveň je k splátke potrebné pripočítať poplatok za vedenie úverového účtu vo výške 2,99 €, ktorý je splatný zároveň s anuitnou mesačnou splátkou. Poistné musí byť zahrnuté do ročnej percentuálnej miery nákladov, a teda celkových nákladov spotrebiteľa iba v takom prípade, ak nejde o dobrovoľnú doplnkovú službu a uzatvorenie poistenia priamo podmieňuje uzatvorenie samotnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere za určitých podmienok.

Uvedenie údajov o celkovej čiastke (bez poistného), ktorú musí spotrebiteľ v súvislosti s úverom uhradiť vo výške 1.049,26 € bolo uvedené správne, aj keď s určitou matematickou odchýlkou. Žalobca bol povinný mesačne platiť splátku 110,81 € (110,25 - poistné 2,43 + poplatok za vedenie účtu 2,99) t. j. sumu 3.989,16 € (110,81 x 36), ku ktorej je potrebné pripočítať poplatok za poskytnutie úveru 60,- €, ktorý sa platil jednorazovo v deň poskytnutia úveru, t. j. 4.049,16 €. Z uvedeného vyplýva, že výška nákladov predstavuje sumu 1.049,16 €. Uvedenie údajov o celkovej čiastke (bez poistného), ktorú musí spotrebiteľ v súvislosti s úverom uhradiť žalovanému je o 0,10 € vyššia, než ktorá vyplýva z matematického výpočtu. Táto malá matematická odchýlka spôsobená matematickým zaokrúhľovaním sumy s prihliadnutím na najmenšiu jednotku meny Euro, čo je 1 eurocent však nezasiahlo žiadnym výrazným spôsobom do práv žalobcu. Aj napriek drobnému rozdielu ostáva RPMN rovnaká 23,18 %. Zdôraznil, že právne závery súdu sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, preto treba takéto rozhodnutie posudzovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

3.2. Nesprávne právne posúdenie videl dovolateľ v nesprávnej interpretácii právnej otázky náležitostí ročnej percentuálnej miery nákladov a celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Uviedol, že krajský súd v napadnutom rozsudku založil svoje rozhodnutie na tom, že zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru zo dňa 27.03.2012 uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným neobsahuje všetky náležitosti stanovené konkrétne v § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z., v dôsledku čoho je spotrebiteľský úver bezúročný a bez poplatkov, takže žalobca mal povinnosť splatiť žalovanému len istinu čerpaného spotrebiteľského úveru. Namietal, že tento záver je v rozpore s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/183/2020 zo dňa 24.02.2021, ktoré bolo zverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. R 86/2021.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za vecne správny, a preto navrhla dovolanie zamietnuť a zaviazať žalovaného na náhradu jej dovolacích trov konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola

účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

9. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Ním tvrdená vada zmätočnosti sa mala prejavovať v nepredvídateľnosti napadnutého rozhodnutia, keď odvolací súd uviedol, že vstupné údaje pre výpočet RPMN sú nesprávne, napriek tomu že v konaní preukázal správnosť údajov. Argumentoval, že pri výpočte RPMN je potrebné vychádzať z predpokladov, že mesačná splátka je vo výške 110,81 € (anuitnú splátku vo výške 110,25 €, je zahrnutý aj poplatok za dobrovoľné poistenie úveru, o ktorý je pri výpočte RPMN potrebné mesačnú anuitnú splátku ponížiť a zároveň je k splátke potrebné pripočítať poplatok za vedenie úverového účtu vo výške 2,99 €, ktorý je splatný zároveň s anuitnou mesačnou splátkou). Uvedenie údajov o celkovej čiastke (bez poistného), ktorú musí spotrebiteľ v súvislosti s úverom uhradiť vo výške 1.049,26 € bola uvedená správne, aj keď s určitou matematickou odchýlkou (o 0,10 € vyššia, než ktorá vyplýva z matematického výpočtu), pričom táto malá matematická odchýlka nezasiahla žiadnym výrazným spôsobom do práv žalobcu, pretože aj napriek drobnému rozdielu ostáva RPMN rovnaká 23,18 %.

10. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP, musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces. Základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (rovnako vid' aj sp. zn. 3Obdo/40/2017).

11. Od počiatku bolo v judikatúre opakovane zdôrazňované, že ak sa chce odvolací súd odchýliť od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie na základe dokazovania výsluchom svedkov, musí tieto dôkazy vykonané predtým bezprostredne súdom prvej inštancie opakovať. Ak by tak neurobil, chýbali by mu náležité podklady na vyhodnotenie týchto dôkazov, založené napríklad na ich priamom vnímaní. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že ak odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov.

11.1. Aby sa teda odvolací súd mohol odchýliť od skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie čerpal z listinných dôkazov, z ktorých vychádzal prvoinštančný súd, musí dôkazy priamo vykonané súdom prvej inštancie opakovať, prípadne doplniť. Ak by sa odvolací súd odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov.

12. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové závery ako súd prvej inštancie a zároveň rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, bez toho, aby vo veci vykonal (zopakoval) v potrebnom rozsahu dokazovanie, t. j. odvolací súd vykonal dokazovanie iba prečítaním zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru zo dňa 27.3.2012 a spochybnil záver súdu prvej inštancie o dojednaní dobrovoľného poistenia medzi stranami. Súdom prvej inštancie totiž k tomuto záveru dospel aj na základe vykonania dôkazu aj ďalšími listinami, a to: Štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere a Informácia finančného sprostredkovateľa k dojednávaniu poistenia, ktoré v deň uzavretia úverovej zmluvy žalobkyňa aj podpísala. Tieto dôkazy však už odvolací súd nevykonával a napriek tomu sa odchýlil od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov. Odvolací súd mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom

rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o nedobrovoľnom uzavretí zmluvy o poistnom, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie.

13. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natoľko odchýlil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako prvoinštančný súd bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní, čím znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Záver o tom, či k uzavretiu zmluvy o poistení došlo dobrovoľne alebo to bola podmienka pre získanie spotrebiteľského úveru, je pre posúdenie veci kľúčová.

14.1. Za predpokladu, že poskytnutie spotrebiteľského úveru bolo zo strany žalovaného podmienené uzavretím poistného, by celková výška, ktorú musí dlžník-žalobkyňa zaplatiť, predstavovala sumu 4136,64 € ($110,25 + 2,99$ poplatok za vedenie účtu = $113,24 \times 36 + 60$), z toho celkové náklady dlžníka by predstavovali sumu 1136,64 €. V tomto prípade nie sú v úverovej zmluve uvedené správne zákonom požadované údaje, čo našlo odraz aj vo výške RPMN.

14.2. Za predpokladu, že dojednanie zmluvného poistného bolo výsledkom zmluvnej voľnosti strán, by celková výška, ktorú musí dlžník-žalobkyňa zaplatiť, predstavovala sumu 4049,16 € ($110,25 - 2,43 = 107,82 + 2,99 = 110,81$ - mesačná splátka $\times 36 = 3986,16 + 60$ poplatok za poskytnutie úveru), z toho celkové náklady dlžníka by predstavovali sumu 1049,16 €. V tomto prípade by vstupné údaje boli správne, len s odchýlkou 0,10 €, ktorá nemala vplyv na správne určenú RPMN.

14.3. Súd prvej inštancie sa touto odchýlkou vypořiadal v bode 35. svojho rozsudku v prospech dodávateľa. Odvolací súd k tejto matematickej odchýlke neuviedol žiaden názor, iba skonštatoval, že aj v tomto prípade boli zadane nesprávne vstupné údaje. Jeho rozhodnutie ale v dôsledku toho je prekvapivé a nepreskúmateľné.

15. Dovolací súd mal preto za preukázané, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Dovolací súd poznamenáva, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Bude preto úlohou odvolacieho súdu, aby predovšetkým zabezpečil dostatočný podklad na zistenie skutkového stavu, pričom nemožno opomenúť, že žalobkyňa sa k vykonaným listinným dôkazom súdom prvej inštancie vôbec nevyjadřila, ani ich nerozporovala.

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 a § 450 CSP zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

17. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd postupom podľa § 453 ods. 3 CSP.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.